

ПРОФІЛАКТИКА БАБЕЗІОЗУ ПРИ ПАСОВИЩНОМУ УТРИМАННІ КОРІВ

Ірина Ковальчук, к. вет. н.

Ольга Костриця, здобувач освітнього ступеня магістр
Поліський національний університет, Житомир, Україна

Бабезіоз великої рогатої худоби – це небезпечне, кровопаразитарне природно-осередкове трансмісивне захворювання, поширене у всіх країнах світу. Зараження тварин збудником бабезіозу відбувається при нападі на них іксодових кліщів, під час укусу вони разом із слиною інокують до організму сприйнятливої тварини збудника, внаслідок чого розвивається інвазія. Збудник паразитує в еритроцитах, викликаючи їх гемоліз, а токсини та інші метаболіти життєдіяльності паразита потрапляючи в кров, уражають внутрішні органи і системи. Надалі, внаслідок поглиблення патологічного процесу, розвиваються морфологічні зміни у тканинах і органах, що призводить до порушення їх функції [1].

Бабезіоз великої рогатої худоби відноситься до категорії найбільш тяжко перебігаючих захворювань, тяжкий перебіг реєструється у тварин, ввезених у ендемічні області та у тварин, які хворіють вперше. Крім того, інвазія має тенденцію до швидкого поширення, цьому сприяє постійна циркуляція збудника в кліщах-переносниках, особливості їх біології у певних кліматичних зонах, носійство бабезій інвазованими тваринами тощо. Фахівцями встановлено значне поширення осередків та підвищення інтенсивності епізоотій бабезіозу серед зазначених груп тварин. Так, в цілому рівень захворюваності великої рогатої худоби з тяжким перебігом становить 3,5–5,4 %, серопозитивними щодо його збудників є близько 25 % досліджуваних тварин, а на півдні України, районах Полісся і Лісостепу зараженість худоби бабезіями може досягати рівня 75–100 % [3].

Бабезіозна інвазія спричинює значні економічні збитки, серед яких висока смертність тварин за відсутності лікування або їх вимушений забій, різке і тривале зниження продуктивності, затримка росту і розвитку молодняка, довготривале відновлення життєдіяльності організму після хвороби, зниження репродуктивних функцій, значні витрати на проведення лікувально-профілактичних заходів [2].

Оскільки основними переносниками захворювання є іксодові кліщі, необхідно вживати комплексу заходів, які будуть спрямовані на мінімізацію ризику зараження, а саме на розірвання епізоотичного ланцюга. Одним із ефективних методів боротьби з кліщами є використання акарицидних препаратів. Сучасний ринок ветеринарних препаратів пропонує широкий спектр інсектоакарицидів, проте під час вибору того чи іншого засобу необхідно вивчати настанову з використання, звертаючи увагу на його ефективність, безпечність, термін обмеження на використання молока, вартість і кількість засобу, що буде застосована для обробки 1 голови.

Однак, для результативної профілактики бабезіозу необхідно знищувати кліщів і в ареалі їх поширення. У більшості видів кліщів відкладання яєць і вихід личинок відбувається на землі, тому дієвим методом боротьби з ними є розорювання земель та організація культурних пасовищ, при цьому змінюється температура та вологість ґрунту, склад рослинності, що також сприяє знищенню популяції кліщів. Крім того, потрібно вчасно проводити пасовищну сівозміну (біля місць відпочинку та водопою худоби), переорювати вигульні майданчики, не допускати випасу худоби поблизу чагарників, здійснювати дезакаризацію приміщень для утримання тварин (навесні та влітку); після повернення з пасовища оглядати поголів'я та за виявлення кліщів на тілі, видаляти їх; виявляти та лікувати хворих тварин; у неблагополучних щодо бабезіозу господарствах необхідно контролювати рівень зараження бабезіями, шляхом лабораторних досліджень крові 10–20 % поголів'я.

Отже, регулярне виконання перелічених превентивних заходів, а саме поєднане використання акарицидів з організаційно-господарськими та ветеринарно-санітарними заходами сприятиме зменшенню популяції іксодових кліщів і відповідно знизить ризик зараження великої рогатої худоби бабезіозом.

Ключові слова: бабезіоз, велика рогата худоба, іксодові кліщі, акарициди, профілактичні заходи.

Література

1. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин / Артеменко Ю. Г., Галат В. Ф. та ін. ; за ред. В. К. Чернуха. Київ, 1996. 448 с.
2. Krause P. J. Babesiosis diagnosis and treatment. *Vector Borne Zoonotic Disease*. 2003. Vol. 3. № 1. P. 45–51.
3. Skotarczak B. Babesiosis as a disease of people and dogs. Molecular diagnostics: a review. *Veterin. Medic*. 2008. Vol. 53. № 5. P. 229–235.